

у бік органів державної влади з таких причин. Найбільшу та найважливішу частку об'єктів комунальної власності складають підприємства, установи та заклади: заклади освіти, установи охорони здоров'я, заклади культури, заклади соціального захисту населення тощо.

Водночас, відповідно до ст. 13 Закону України «Про місцеві державні адміністрації», до відання місцевих державних адміністрацій належить вирішення питань промисловості, сільського господарства, будівництва, транспорту і зв'язку, науки, освіти, культури, охорони здоров'я, фізкультури і спорту, сім'ї, жінок, молоді та неповнолітніх тощо. Таким чином, місцеві державні адміністрації, незалежно від волі територіальних громад та органів місцевого самоврядування, мають певний вплив на заклади, установи, організації, які безпосередньо законом віднесені до їхнього галузевого підпорядкування. У зв'язку з цим, органи місцевого самоврядування, особливо обласні ради, ще на стадії вирішення питань щодо обсягів та порядку взаємодії з місцевими державними адміністраціями у сфері управління об'єктами комунальної власності позбавлені свободи у прийнятті рішень, враховуючи, що окремі повноваження у відповідній сфері державним адміністраціям надано безпосередньо законом. І тому місцеві ради при прийнятті відповідних рішень вирішують не питання щодо доцільності делегування взагалі, а питання щодо обсягу повноважень, які рада має фактично відступити на користь місцевої державної адміністрації.

Окреслені правові реалії призвели до того, що окремі обласні ради весь обсяг повноважень (або переважну більшість повноважень) щодо управління комунальною власністю відповідними рішеннями передали обласним державним адміністраціям (Вінницька обласна рада [3], Миколаївська обласна рада [4], Закарпатська обласна рада [5], Рівненська обласна рада [6], Херсонська обласна рада [7]). Вважається, що такий підхід до розподілу повноважень у даній сфері не відповідає конституційним принципам місцевого самоврядування.

Вищезазначений принцип пов'язаний з принципами взаємного делегування повноважень та взаємної підтримки органів, які також реалізуються при взаємодії органів публічної влади на місцях щодо управління комунальною власністю. Щодо принципу взаємного делегування повноважень, то треба зазначити, що виходячи із суті правовідносин комунальної власності мова не може йти власне про взаємне делегування — в межах даних правовідносин делегування повноважень можливе лише з боку органів місцевого самоврядування місцевим державним адміністраціям.

Проаналізувавши матеріали практики щодо реалізації зазначеного принципу, можна зазначити таке. Як зазначалося вище, окремі ради делегували обласним державним адміністраціям весь обсяг повноважень у сфері управління комунальною власністю, у таких випадках принцип делегування повноважень виконується у повній мірі. Також необхідно враховувати, що в Україні функціонують і такі обласні ради, які власними рішеннями про управління комунальною власністю встановили, що саме обласні ради та їх виконавчий апарат здійснює управління комунальною власністю без делегування повноважень органам виконавчої влади (Дніпропетровська обласна рада [8], Львівська обласна рада [9], Сумська обласна рада [10]). Таким чином, при взаємодії зазначених обласних рад з відповідними обласними державними адміністраціями принцип делегування повноважень майже не виконується. У межах інших областей (крім зазначених вище двох груп) делегування повноважень у сфері управління комунальною власністю має місце.

У науці виділяється і такий принцип взаємодії, як принцип взаємної підтримки. У межах управління комунальною власністю даний принцип також реалізується, враховуючи, що деякі органи місцевого самоврядування досить обмежені у можливостях самостійно власними силами та ресурсами забезпечити управління об'єктами комунальної власності. У такому разі підтримка від-

повідних місцевих державних адміністрацій є дуже доречною, оскільки навіть в областях, де обласні ради мають досить сильний та численний виконавчий апарат, як, наприклад, Одеська обласна рада, власними силами здійснювати управління комунальною власністю обласна рада не в змозі, враховуючи дуже велику кількість об'єктів комунальної власності. Тому і Одеська обласна рада відповідним рішенням делегувала обласній державній адміністрації певні повноваження у цій сфері [11].

Принцип судового вирішення спорів також має місце при взаємодії у даній сфері. Як приклад можна навести справу за позовом Одеської обласної ради до Одеської облдержадміністрації. Так, Одеська обласна рада у 2011 році звернулася до Одеської обласної державної адміністрації з позовом про визнання протиправним та скасування розпорядження Одеської обласної державної адміністрації від 21.09.2011 року № 175/к-2011. Суть спору полягала в тому, що обласна державна адміністрація при прийнятті оскаржуваного розпорядження вийшла за межі наданих їй повноважень та звільнила з посади керівника комунального закладу обласного підпорядкування, тоді як вирішення таких питань відповідно до Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» належить до виключної компетенції обласної ради. Спір було врегульовано у позасудовому порядку [12].

Аналізуючи форми взаємодії, А. Р. Крусян у своїй дисертаційній роботі зазначає, що органи місцевого самоврядування та місцеві державні адміністрації взаємодіють у таких формах, як координація, субординація та реординація. Треба зазначити, що такі форми взаємодії між владними суб'єктами є загальноновизнаними в науці державного управління та адміністративно-правовій науці.

Розглядаючи це питання з точки зору взаємодії при управлінні комунальною власністю, треба зазначити, що між зазначеними органами виникають здебільшого субординаційна та реординаційна форма взаємодії.

Порядок взаємодії між обласними радами та обласними державними адміністраціями встановлено відповідними рішеннями обласної ради. Обласні ради власним рішенням визначають окремі питання у сфері управління об'єктами комунальної власності, які мають право вирішувати облдержадміністрації, а також встановлюють порядок, спосіб, строки та методи реалізації відповідних повноважень. У даному випадку між зазначеними органами виникають субординаційні відносини. В окремих радах спосіб та порядок здійснення делегованих повноважень не визначений, що можна розглядати як недолік, який має бути усунений.

Дуже детальним з точки зору юридичної техніки є рішення Житомирської обласної ради щодо визначення порядку управління комунальною власністю. Даним рішенням визначено, що обласна державна адміністрація в межах делегованих обласною радою повноважень вирішує, за попереднім погодженням профільної постійної комісії обласної ради та голови обласної ради, питання призначення та звільнення з посад керівників установ, організацій, укладання та розірвання контрактів з ними, згідно з типовою формою; здійснює фінансовий, економічний контроль за діяльністю підприємств спільної власності; погоджує структуру та штати підприємств спільної власності, надає дозвіл на передачу в оренду нерухомого майна загального площею до 500 кв. м та іншого окремого індивідуально визначеного майна спільної власності територіальних громад сіл, селищ, міст області та регулює інші орендні відносини тощо [13].

Рішення інших обласних рад щодо часткового делегування повноважень обласним державним адміністраціям у даній сфері є аналогічними до наведеного. Зазвичай обласним державним адміністраціям делегуються повноваження з поточного управління установами, підприємствами, організаціями, здійснення контролю за їхньою діяльністю; укладення на підставі рішень обласних рад контрактів з керівниками об'єктів спільної власності; окремі повноваження у сфері

орендних відносин, визначення обсягів фінансування; попередня підготовка та погодження всіх рішень щодо об'єктів, повноваження з управління якими їм делеговано.

З іншого боку, обласні державні адміністрації підзвітні та підконтрольні обласним радам щодо здійснення делегованих повноважень у сфері комунальної власності. Окремі ради встановили у рішеннях обов'язок звітувати про результати виконання делегованих повноважень. Однак треба наголосити на недостатності обсягу повноважень обласних рад щодо контролю за діяльністю обласних державних адміністрацій при виконанні делегованих повноважень. Хоча законодавство і передбачає звітування обласних державних адміністрацій щодо виконання делегованих повноважень, однак таке звітування має інформаційний характер. Крім того, законодавство України не надає обласним радам права вилучувати у обласних державних адміністрацій інформацію та дані, пов'язані з виконанням таких повноважень.

При цьому треба зазначити, що обласні ради, які делегували обласним державним адміністраціям весь обсяг повноважень у відповідній сфері та, навпаки, які здійснюють управління власністю самостійно без делегування повноважень, не перебувають у субординаційних відносинах з відповідними адміністраціями.

Також має місце взаємодія в рамках реордінації, зокрема, такі види, як зворотне впорядкування та кореляційна реордінація. Так, голови обласних державних адміністрацій мають право вносити на засідання сесії обласної ради питання, пов'язані з виконанням ними делегованих повноважень. Окремі питання, які закон відносить до виключної компетенції обласних рад, голови облдержадміністрацій зобов'язані вносити на пленарні засідання рад. Наприклад, це такі питання, як призначення керівників об'єктів комунальної власності, вирішення питань про створення, ліквідацію, реорганізацію, відчуження відповідних об'єктів. При вирішенні таких

питань голова обласної державної адміністрації готує відповідні проекти рішень та має право ініціювати їх розгляд на сесії обласної ради.

На підставі даного дослідження можна зробити такі висновки. Порядок взаємодії між обласними радами та обласними державними адміністраціями встановлюється відповідними рішеннями обласними радами. Виділені в літературі принципи, на яких ґрунтується взаємодія органів публічної влади на місцях, не в повному обсязі можуть бути застосовані до взаємодії у сфері управління комунальною власністю. Особливість такої взаємодії також полягає в тому, що обсяг делегованих повноважень, порядок їх здійснення вирішуються кожною обласною радою окремо, аналіз таких рішень свідчить, що в кожній області підходи до зазначеного питання досить різноманітні. Щодо форм взаємодії, то між обласними радами та обласними державними адміністраціями у цій сфері виникають відносини субординації (в межах делегованих повноважень) та реордінації. При цьому відносини субординації виникають навіть не у всіх областях, має місце делегування повноважень у цій сфері.

При подальшому дослідженні науковий інтерес представляють питання щодо детального аналізу взаємодії між органами публічної влади в межах областей у даній сфері, у тому числі між органами місцевого самоврядування, дослідження методів такої взаємодії.

Ключові слова: міське самоврядування, комунальна власність, взаємодія органів публічної влади.

У статті розглядаються проблеми взаємодії органів місцевого самоврядування та місцевих органів виконавчої влади на обласному рівні у сфері управління комунальною власністю, розглянуто принципи взаємодії органів публічної влади у цій сфері у різних областях на основі матеріалів практики, проаналізовано форми такої взаємодії.

В статті розглядаються проблеми взаємодії органів місцевого самоуправління і місцевих органів виконавчої влади на обласному рівні в сфері управління комунальною власністю, розглянуті принципи взаємодії органів публічної влади в цій сфері на основі матеріалів практики, проаналізовані форми такого взаємодіяння.

In the article there are analyzed problems of correlation between local self-government bodies and local bodies of executive power on the regional level in the sphere of communal property governing, there are also examined principles of correlation between public authority bodies in that sphere in different regions based on practical materials, there are analyzed forms of that correlation.

Література

1. Крусян А. Р. Взаємодія місцевих органів державної влади та органів місцевого самоуправління : навч. посіб. / А. Р. Крусян. — О. : Юрид. л-ра, 2001. — 161 с.
2. Григорьев В. А. Эволюция местного самоуправления: отечественная и зарубежная практика : монография / В. А. Григорьев. — К. : Истина, 2005. — 532 с.
3. Про управління об'єктами спільної власності територіальних громад області : рішення Вінницької обласної ради від 12 жовт. 2001 р. [Електронний ресурс]. — Режим доступу : www.vinrada.gov.ua/
4. Про управління майном спільної власності територіальних громад сіл, селищ, міст Миколаївської області : рішення Миколаївської обласної ради від 26 жовт. 2000 р. № 16 із змінами та доповненнями [Електронний ресурс]. — Режим доступу : oblrada.mk.ua/
5. Про повноваження щодо управління майном сіл, селищ, міст області : рішення Закарпатської обласної ради від 10 черв. 1998 р. № 29 [Електронний ресурс]. — Режим доступу : zakarpat-rada.gov.ua/

6. Про управління майном, що належить до спільної власності територіальних громад області : рішення Рівненської обласної ради від 14 трав. 2010 р. [Електронний ресурс]. — Режим доступу : oblrada.rv.ua/

7. Про делегування обласній державній адміністрації повноважень щодо управління об'єктами спільної власності територіальних громад сіл, селищ, міст області : рішення Херсонської обласної ради від 21 січ. 2011 р. № 99 [Електронний ресурс]. — Режим доступу : www.oblrada.ks.ua/

8. Положення про відділ комунального господарства та комунальної власності : розпорядження голови обласної ради 25 берез. 2011 р. [Електронний ресурс]. — Режим доступу : oblrada.dp.ua/

9. Про питання забезпечення управління майном спільної власності територіальних громад області : рішення Львівської обласної ради від 23 черв. 2006 р. № 33 [Електронний ресурс]. — Режим доступу : www.oblrada.lviv.ua/

10. Порядок управління комунальними підприємствами, закладами та установами, які належать до спільної власності територіальних громад сіл, селищ, міст Сумської області : рішення Сумської обласної ради від 27 трав. 2011 р. [Електронний ресурс]. — Режим доступу : sorada.gov.ua/pro-oblasnu-radu/upr-taupo.html

11. Про майно спільної власності територіальних громад сіл, селищ, міст області, управління яким здійснює обласна рада : рішення Одеської обласної ради від 22 верес. 2006 р. № 73-V зі змінами та доповненнями [Електронний ресурс]. — Режим доступу : oblrada.odessa.gov.ua/

12. Ухвала Одеського окружного адміністративного суду від 13.12.2011 р. по справі № 2а/1570/7625/2011 // Архів Одеського окружного адміністративного суду.

13. Положення по управлінню об'єктами спільної власності територіальних громад області : рішення Житомирської обласної ради від 14 листоп. 2008 р. № 702 [Електронний ресурс]. — Режим доступу : www.oblrada.zhitomir.ua/